päritolu salgamist; »Wägiwallamaal« (Tallinnas, 1912), suurem jutustuste kogu, millistes esitatakse iseloomulikke tüüpe Siberi eestlastest ja venelastest ning näidatakse nende kaudu sealse elu varjukülgi, eriti kõlbluse eitamise arenemist tooruseks, ülekohtuks ning vägivallaks. L. jutustuste vorm on lihtne, kirjeldav, ilma iseäraliste ilustusteta, kujutamisviis rahulik ja õige realistlik, iseloomukujutused selged ning tabavad, mille juures pea tähelepanu pöördub esinevate isikute siseilmale. — Teistest L. kirjatöödest on mainitavad: »Mere taga võõrsil« (Tallinnas, 1911), ladusad reisikirjeldused Taanist ja Norrast, ning rida populaarteaduslikke kirjutisi: Maakera elulugu (Tallinnas, 1907), Taimede elu (II tr. Tall., 1913), Meie nägemata sõbrad ja vaenlased (II tr. Tall., 1908), Omal jõul edasi — mis osalt tõlked, osalt teiste tööde referaadid.

Eesti iseseisvuse ajal on L. viljakalt töötanud Eesti vabariigi seisukorra, eriti agraarolude selgitamiseks ja tutvustamiseks välismail. L. kirjutas Eesti maareformist soome, rootsi ja saksa keeles (Eestin maakysymys, Viron maaolojen järjestäminen, Agrarreformen i Eesti, Die Agrarreform in Eesti, Die neue Agrarverfassung in Eesti), ja olles Eesti iseseisvuse algajul eesti ajakirjanduslikuks esindajaks Helsingis tutvustas soomlasi Eesti politika- ja kultuuri-elu kujunemiskäiguga (»Kappale viron kansan sivistystaistelua«, Suomal. Suomi IV, 1919; »Poliittisen elämän kehityksestä Virossa«, Valvoja 1920, nr. 9—10); peale selle on L. avaldanud rea vaidluskirju kodumaa politiliste nähtuste kohta Saksa lehtedes »Revaler Bote« ja »Rigasche Rundschau«. Seltskonnategelasena on L. elavalt ja mõjuvalt kaasa töötanud Tallinna linna omavalitsuse eestlaste kätte üleminekul, ning toiminud linnavolinikuna (1909—16) ja mõnesuguste komisjonide liikmena. Peale kaasatöötamise kohalikkudes Tallinna eesti seltsides võttis L. tegelikult osa Eesti Kirjanduse Seltsi asutamisest (1907) ja edaspidisest tegevusest.

Isikl. saadud andmed; Post. album, 202 j.; Õitsituled I, 50; Pvl. 1926, nr. 57. *T.*

LUIGA, Juhan, arst, ajakirjanik ja ajaloouurija, sünd. 19. III 1873 Tartu ligidal Sultsi talu pidaja pojana, õppis Tartu ülikoolis 1893—99 arstiteadust, oli 1899—1908 ülikooli närvi- ja vaimuhaiguste kliiniku assistent, omandas 1904. a. arstiteaduse doktori astme väitekirja põhjal: Призрѣніе душевнобольныхъ въ Прибалтійскомъ краѣ, millises avameelselt ja otsekoheselt valgustati Baltimaa võimukandjate tegevusetust vaimuhaigete hoolekande alal ning statistilise materjali põhjal, mille autor isiklikult Tartumaal kogunud, esimest korda täpsamalt kindlaks tehti vaimuhaiguste esinemise arv ning laad eestlaste juures. Et väitekirjas vaimuhaiguste suhteliselt suure arvu seletuseks tähelepanu juhiti nendele rasketele oludele, milledes Eesti rahvas elanud, äratas väitekiri alguses baltisaksa ringkonnis sügavat pahameelt, kuid mõni aeg hiljemini tunnistasid erapooletud saksa arstid L. töö põhjapanevaks meie vaimuhaiguste eest hoolitsemise ajaloo alal. 1908. a. peale töötab L. Tallinnas tegeliku arstina, ning hiljemini ka kooli- ning linna tervishoiu-arstina, olles ilmasõja kestes mõnda aega sõjaväearstina Soomes. Tallinnas elades on L. peale muu seltskondliku tegevuse elavalt kaastegev olnud Tallinna eesti arstkonna organiseerimisel, eriti ka eesti arstide haigemaja ning ambulatooriumi juhatamises. Kui 1921. a. Tallinna, Tartu ja Pärnu eesti arstide seltsid moodustasid Eesti Arstiseltside Liidu, valiti L. liidu esimeheks. L. juhatusel on liit, millega hiljemini ühinesid Viljandi, Narva ja Läänemaa arstide seltsid, mõjuvalt tegev olnud Eesti arstkonna organiseerimisel, arstliku kutsekaitse ning arstkonna eetilise tasapinna alal hoidmisel; samuti on liidu korraldusel ellu kutsutud kogu eesti arstkonna tähtsamad ühisettevõtted — ajakiri »Eesti Arst« ja Eesti Tervishoiu Muuseum. — L. osavõtt Eesti avalikust elust on väljendunud kõige pealt ajakirjanduse kaudu: paljude aa. jooksul on L. avaldanud eesti lehtedes — Postimehes, Päevalehes, Vaba Maas — suure hulga artikleid juhtkirjade, vestete, arvustuste ja märkuste kujul üld- ning rahvuspolitika, kirjanduse ja kunsti päevaküsimuste kohta. L. iseloomustab nähtusi sagedasti tabavalt ning väljendab mõtteid vaimukalt, kuigi tihti paradoksides. Tegeliku politika alal on L. tegevus piirdunud peaasjalikult kaasatöötamisega tööerakonnas, mille esindajana ta oli I. Riigikogu liikmeks. Teadusmehena on L. oma erialalt avaldanud hulga vähemaid kirjutisi ajalehtedes, ajakirjades j. m. Päevaküsimuste lahendamise kõrval on aga L.-t eriliselt huvitanud Eesti rahva hingelise ja vaimlise seisukorra, eriti usulise laadi mõistmise süvendamine ning Eesti ajaloo nähtuste selgitamine. Esimeselt alalt on L. pidanud rea kõnesid Eesti Kirjanduse Seltsi koosolekutel ning need avaldanud kuukirjas »Eesti Kirjandus«: Eesti muinasusk (E. Kirj. 1908), Põhjavaim (*ibid.* 1911), Meelehaigus rahvaluules (*ibid.* 1912), Juhan Leinberg (*ibid.* 1914), Soome sugu usk (*ibid.* 1916 ja 1918). Neis kirjutistes püüab L. avada uusi väljavaateid Muinas-Eesti hingeelu komponentidesse ja tuua soome soo usupsühholoogia mõistmiseks juurde uusi momente, mis varemini vähem tähelepanu leidnud. L. leiab, et